

Mordet på Marat

Forfølgelsen af og mordet på
Jean-Paul Marat
som det blev opført af de indlagte
på sindssygeanstalten Charenton
under ledelse af
hr. Marquis de Sade

Arthur's Teater Store Scene · Premiere 22. februar 2002

Grusomhedens teater

Af Peter Wivel

Den moralske hovedperson i **Mordet på Marat** er ikke titelpersonen, den revolutionære Jean-Paul Marat, men Marquis de Sade, trods hans nok så bekendte **sadisme** og trods forfatteren Peter Weiss' senere anfægtelser.

Teaterstykkets oprindelige titel taler ganske vist om "forfølgelsen af og mordet på Jean-Paul Marat". Men Marat var mindst af alt en tragisk helt. Han forfulgte nidkært sine modstandere under den franske revolution, mens Sade blev et af dens mange ofre.

Marat var en blodtørstig skrivebordsmorder. Han satte, som en samtidig revolutionær udtrykte det, den yderste grænse for pøblens voldsfantasier: "Går man videre end Marat, er man ude på vanviddets overdrev."

Sade derimod var, som Weiss udtrykker det i stykket, en kunstner, der brugte en ubarmhertig indsigt i sine egne seksuelle perversioner til at afdække og afsløre den falske dyd, dette godhedens regimente, som revolutionen søgte at markedsføre. I et samfund af forbrydere gravede jeg det forbryderiske frem i mig selv, siger Sade.

Som en anden kinesisk eller sovjetisk systemkritiker blev Sade indespærret på et totalitært regimes lukkede afdeling. Her på dårekisten Charenton iscenesætter han sine skuespilere, præcis som den gale Hamlet optrådte med sin lille trup på Shakespeares Kronborg.

Det var Sades indsigt, at grusomheden ikke lader sig idealisere eller tænke ud af verden som redskab i en højere sags tjeneste. Grusomheden er sit eget mål. Den har ingen ædlere begrundelse end sig selv. Man er grusom, fordi man er grusom.

Liderlighed ender ikke i forbrydelse, voldtægt eller lemlæstelse, som moralisterne helst forestiller sig. Sadisme har kun sig selv som udgangspunkt og motiv. Det seksuelle er blot denne perversionens tilfredsstillelse og udtryk.

Derfor kan kynikeren Sade klæde idealisten Marat af – i dobbelt forstand oven i købet. Som revolutionens øje har Marat et falkeblik for andres svagheder. Oprydningen stopper ikke med henrettelsen af fjendens første "repræsentanter". Hundreder må blive til tusinder, ja helst til hundredetusinder.

Peter Weiss undslap kun med det yderste af neglene den skæbne, nazisterne havde tiltænkt ham i Auschwitz. Han vidste meget vel, at der ikke var noget "jøde-problem" i Hitlers Tyskland. Det var lysten til at dræbe, der var problemet. Hitler og hans slæng var besat af trang til at ødelægge og myrde efter forgodtbefindende. Volden var fra første dag nazismens ansigt.

Men revolutionær terror smykker sig selv med andre navne, uanset om det er Hitler, Stalin, Mao eller Marat, der administrerer den. Eller en hutu eller en tutsi i Rwanda. Myrderierne vil ingen ende tage. De er et formål i sig selv, og de afslører en uhæmmet destruktiv selvtægt, Weiss vil væbne os imod.

Netop nu diskuterer vi terrorangrebene på World Trade Center i New York. Eller den umenneskelighed, der kommer til udtryk, når muslimske fædre myrder eller truer med at myrde deres døtre, hvis pigerne går deres egne veje og ikke familiens. I begge tilfælde er det klogere at anskue overgrebene med Sades øjne end med Marats.

Sade ville sige, at de er udtryk for perversiteter, for et ubetvingeligt had hos morderne selv, hvis ikke ligefrem for afsindighed. Han nøjedes nemlig med at tale for sig selv.

Volden skyldes mindst af alt de motiver, gerningsmændene selv fremfører. Nemlig f.eks. de vestlige samfunds arrogance, fattigdommen i den tredje verden eller såkaldte kultursammenstød.

Her er det Marats sprog, der taler. Det taler af gode grunde aldrig på egne vegne, men altid på vegne af andre, der i øvrigt ikke er blevet spurgt. Det være sig fremtidige generationer, sultens slavehær, Allah, eller hvad ved jeg. Kort sagt et bedrag og selvbedrag, der i os andre kan vække en ubestemt frygt for fremmede og en dæmonisering, der intet grundlag er for.

Mordet på Marat er grusomt teater i Sades lystige instruktion, fuldt af improviseret anarki. Det ryster og chokerer ved sine ligefremme virkemidler. Det bygger på en viden, der siger, at hvis der er revolution, skal der flyde blod. Revolutioner kendes på, at der flyder blod.

Marat vil dræbe en, så tusinder kan blive reddet, siger han selv. Men sådan går det aldrig ved revolutioner – eller ved mord på oprørske muslimske piger. For til syvende og sidst er det slet ikke det, det handler om. Ondskaben kører på automatpilot.

Gang på gang falder Sades medpatienter dog ud af deres roller eller ligefrem i søvn som den stakkels Charlotte Corday. Det er såre menneskeligt, det er der lige netop ikke noget galt i. De røber følelser som glimt af et andet liv, der åbenbart ikke kan spilles lovligt i et teatralisk galehus.

Revolutioner er massemobiliseringer og ensretning. De sætter deres aktører i scene. Revolutionens lov tvinger dens optrædende til at spille komedie med eller mod deres vilje. Til at spille gale. Engagementet skal være totalt.

Det er derfor, revolutioner og retssamfund er som ild og vand. Revolutioner vil det gode. Retssamfund er derimod enige om ikke at ville det onde, som loven identificerer og forbyder.

I samfund med lighed for loven er det muligt for den enkelte at gå på jagt efter sin egen mening. "Så derfor ser De mig stadig stå/ foran spørgsmål, der ikke kan svares på", siger Sade i sin sidste replik. Det er frie samfunds gåde og privilegium.

Coulmier

1788

8. august

Generalstænderne indkaldes.

25. august

Necker bliver finansminister.

25. september

Pariserparlamentet erklærer, at generalstænderne skal konstitueres som i 1614.

27. december

Fordobling af tredjestændens repræsentanter.

1789

27. april

Reveillon-opstanden i Faubourg Saint-Antoine i Paris.

5. maj

Generalstænderne mødes i Versailles.

17. juni

Tredjestanden konstituerer sig som nationalforsamling. Mirabeau som leder.

20. juni

Boldhuseden, de deputerede sværger ikke at ville skilles, før Frankrig har fået en forfatning.

23. juni

Kongen erklærer tredjestændens beslutninger for ugyldige, og at hver stand skal forhandle separat.

Tredjestændens repræsentanter nægter at forlade salen og proklamerer deres ukrænkelighed.

27. juni

Kongen beordrer de gejstlige og adelige deputerede til at slutte sig til tredjestændens deputerede. Tropper trækkes sammen omkring Paris og Versailles.

11. juli

Neckers afsked som ledende minister.

12. juli

Uroligheder i Paris i den anledning, toldsteder afbrændes.

13. juli

Valgmandskollegiet danner en permanent komité på rådhuset og opretter en borgermilits, den senere Nationalgarde.

14. juli

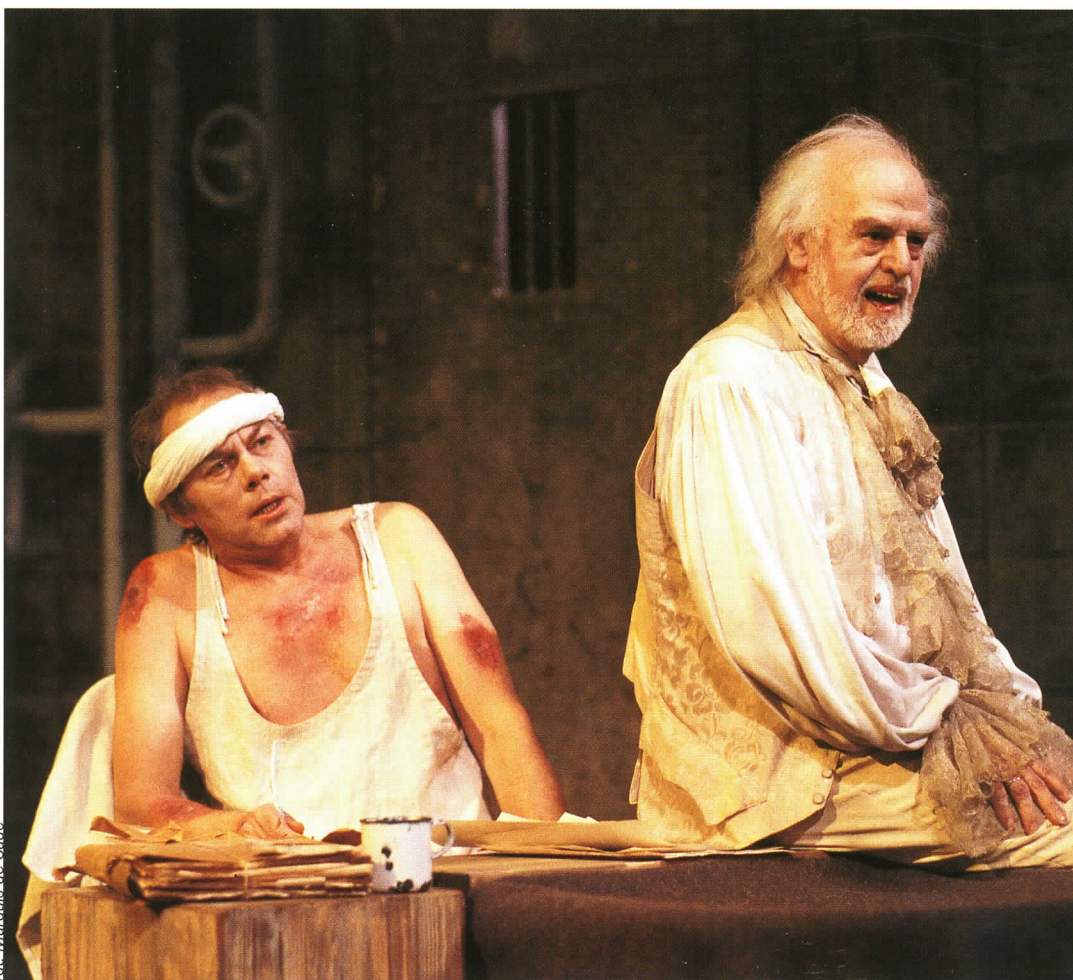
Bastillens fald, guvenør de Launay og borgmester Flesselles dræbes.

15. juli

Kongen beordrer tropperne væk fra Paris. Bailly borgmester og Lafayette chef for Nationalgarden.

17. juli

Kongens besøg på rådhuset, greven af Artois og andre adelige forlader landet som emigranter.

Marat, Marquis de Sade

Bagom Mordet på Marat

Af Peter Weiss

Allerede inden sit fangenskab i Vincennes' fæstning og i Bastillen i Paris instruerede Sade teaterforestillinger på sit slot La Coste. Under sit 13 år lange fængselsophold – fra han var 33 til 46 år – skrev han, foruden sine store prosaværker, sytten dramaer. Senere kom der omkring et dusin tragedier, komedier, operaer, pantomier og rimede enaktere. Af alle disse værker var der kun ét, som blev opført på teatret, mens Sade var i frihed, nemlig *Oxenstiern ou les malheurs du libertinage*. Efter en skandale blev det straks taget af plakaten. Fra 1801 til sin død i 1814 var Sade interneret på sindssygeanstalten Charenton, hvor han i nogle år havde lejlighed til at sætte skuespil i scene med patienterne, selv stod han også på scenen som skuespiller.

Charenton var (efter J. L. Caspers beskrivelse, *Charakteristik der französischen Medizin*, Leipzig 1822) en anstalt, hvortil man bragte personer som gennem deres optræden var uønskede i samfundet, også selvom de ikke var sindssyge. Her var mennesker indespærret, "som havde udøvet laster, hvis åbenbarelse ikke sømmede sig for en offentlig retssag, såvel som andre, der var arresteret på grund af grove politiske forseelser, eller sådanne, som havde ladet sig anvende som slette redskaber for højere rænker." I de finere kredse i Paris ansås det for eksklusivt at besøge Sades forestillinger i 'smuthullet for det borgerlige samfunds moralske udskud'. Det må dog antages, at de fleste af disse amatørforestillinger hovedsageligt bestod af deklamationer i den traditionelle stil, ligesom størstedelen af Sades dramatiske arbejde i det hele taget ikke kan måle sig med hans prosa i dristighed og konsekvens. I hans *Dialogue entre un prêtre et un Moribond* og frem for alt i *La philosophie dans le Boudoir* træder hans dramatiske opfattelse dog tydeligt frem, i hvilken analyserende og filosofiske dialoger stilles op mod scenerier med kropslige excesser. Også Sades romaner prægnes i høj grad af hans visuelle tanker, som kommer til udtryk i en overordentlig konkret skildring af alle hændelser.

Meningsudvekslingerne mellem Sade og Marat i vores drama er helt og holdent imaginært og slutter sig kun til den kendsgerning, at det var Sade som holdt mindetalen over Marat ved hans begravelse. Men også i dette er hans forhold til Marat tvivlsomt, eftersom han mest holdt talen for at redde sit eget hoved – idet han på dette tidspunkt allerede stod opført på listen over guillotineofre.

20. juli

Den store frygt begynder i provinsen.

22. juli

Paris' intendant Sauvigny og tidligere minister Foulon massakreres af mængden på Place de Grève.

4. august

Natligt møde i nationalforsamlingen, hvorunder privilegierne afskaffes

26. august

Erklæring om menneskerettighederne.

28. august

Diskussion i nationalforsamlingen om kongens vetoet begynder.

1. oktober

Banket for det flanderske regiments officerer i Versailles.

5. oktober

Kvindetoget til Versailles.

6. oktober

Mængden invaderer slottet. Kongefamilien føres til Paris og slår sig ned i Tuillerierne.

2. november

Ny administrativ struktur gennemføres, skel mellem aktive og passive borgere.

1790

12. juli

Kirkeforfatningen vedtages. Kirkens ejendom underlægges staten.

14. juli

Føderationsfesten på Marsmarken.

21. oktober

Trikoloren afløser den kgl. hvide fane som Frankrigs emblem.

27. november

Krav om de gejstliges edsaflæggelse til kirkeforfatningen skel mellem de beedigede og de ubeedigede præster.

1791

2. marts

Ophævelse af gilder og lav.

10. marts

Paven fordømmer kirkeforfatningen.

14. juni

Le Chapelier-loven forbyder strejker og dannelse af faglige sammenslutninger.

20. juni

Kongefamiliens flugt i retning af Montmédy.

21. juni

Kongefamilien arresteres i Varennes efter flugtforsøg.

17. juli

Demonstration for kongens afgang på Marsmarken, opløses af Nationalgarden. Jacobinerklubben splittes, Feuillant-klubben oprettes.

27. august

Pillnitz-erklæringen, Østrig og Preussen ønsker at støtte det monarkiske styre i Frankrig.

Hvad der interesserer os i konfrontationen mellem Sade og Marat er konflikten mellem den yderste individualisme og tanken om politisk og social omvæltning. Også Sade var overbevist om nødvendigheden af revolution, og hans værker er et eneste angreb på en moralsk fordærvet herskende klasse, ikke desto mindre viger han tilbage for de nye magtforanstaltninger og sidder ligesom de moderne forkæmpere for det tredje standpunkt mellem to stole. Han stiller sig ganske vist efter sin løsladelse i 1790 til rådighed for nationalkonventet, bliver sekretær i Piques-sektionen, hvor han får et embede som dommer, men vedbliver at være en enspænder og er så præget af det lange fængselsophold, at omgangen med mennesker falder ham svær. Og når han siger, at det gamle regimes foranstaltninger har skadet ham, så kan han ikke heroisere sig selv på det grundlag, for det var ikke politiske grunde, der førte til hans fængsling, men anklagerne for seksuelle udsvævelser, og i form af hans uhyrlige skrifter bragte disse ham derpå atter til fald under det nye regime.

På hvilken måde, han betragtede sig selv som oprører, fremgår af følgende brev, som han i 1783 skrev til sin kone fra fængslet: "Min tænkemåde kan man ikke billige, siger de. Og hvad gør det? Den som foreskriver, hvad andre skal tænke, er godt tosset! Min tænkemåde er frugten af mine overvejelser, den hører med til mit liv, til min beskaffenhed. Det står ikke i min magt at ændre den, og selv om det stod i min magt, ville jeg ikke gøre det. Denne tænkemåde, som de dadler, er mit livs eneste trøst, den gør alle mine lidelser i fængslet lettere, den skaber alle mine glæder i verden, og den betyder mere for mig end mit liv. Det er ikke min tænkemåde, der har forårsaget min ulykke, men de andres tænkemåde."

Vi kan vanskeligt forestille os Sade virke for det offentlige vel. Han så sig tvunget til et dobbeltspil, gik på den ene side ind for Marats yderliggående argumenter, men så på den anden side farerne ved et totalitært system, ligeledes gik hans anskuelser vedrørende en retfærdig fordeling af godserne ikke så vidt, at han ville af med sit slot og sin jordejendom, og han fandt sig ikke roligt i det, da han måtte give afkald på La Coste, efter det var blevet plyndret og nedbrændt. Hans teaterstykker er et sidste forsøg på at opnå kontakt med mennesker, men efterhånden som han blev ældre, blev hans ensomhed og isolation fuldstændig. En læge på Charenton beskriver ham således: "Jeg mødte ham hyppigt, når han med tunge, slæbende skridt, meget sjusket klædt, gik alene gennem gangene ved siden af sin bolig. Jeg har aldrig set ham tale med nogen. Når jeg passerede ham, hilste jeg, og han besvarede min hilsen med hin kolde høflighed, som holder enhver tanke på at indlede en samtale borte."

Mens det er vores eget påfund at lade Sade møde Marat i dennes sidste stund, så modsvarer skildringen af Marats situation virkeligheden. Den psykosomatiske hudsygdom, som han havde pådraget sig under afsavnene i sine kælderskjulesteder, og som han led af i sine sidste leveår, tvang ham til at tilbringe mange timer i badekarret for at lindre den stærke kløe. Her opholdt han sig, da Charlotte Corday lørdag 13. juli 1793 tre gange kom til hans dør, inden hun blev lukket ind og stak ham ned.

13. september

Kongen godkender den nye forfatning.

1. oktober

Den lovgivende forsamlings første møde.

1792**15. marts**

Nyt ministerium udnævnes med Dumouriez som leder.

20. april

Frankrig erklærer kongen af Ungarn og Böhmen krig.

25. april

Rouget de Lisle synger for første gang le Chant de guerre pour l'armée du Rhin, senere kaldet la Marseillaise, hos Strassbourgs borgmester.

29. april

Franske militære nederlag.

27. maj

Besluttet at ubeedigede præster skal deporteres.

12. juni

Ministre bl.a. Roland afskediges, Dumouriez til hæren.

20. juni

Tuilerierne invaderes af folkemængden, men kongen nægter at tage de afskedigede ministre tilbage og tilbagekalde sit veto mod loven om forvisning af de ubeedigede præster.

11. juli

Fædrelandet erklæres i fare.

25. juli

Den øverstkommanderende for de østrigske og preussiske tropper, hertugen af Braunsschweig, udsteder et manifest med alvorlige trusler mod pariserne, hvis kongen lider overlast. Frivillige soldater ankommer til Paris fra provinsen.

30. juli

Skellet mellem aktive og passive borgere ophæves. En bataljon fødererede fra Marseille ankommer til Paris syngende Marseillaisen.

10. august

Stormen på Tuilerierne. Kongefamilien søger tilflugt i den lovgivende forsamling inden kamphandlingerne, senere anbringes de kongelige i fængslet Le Temple. Valg til konventet udskrives.

11. august

Et udøvende råd udpeges med Danton i spidsen i stedet for ministrene.

19. august

Lafayette overgiver sig til østrigerne.

23. august

Longwy overgiver sig.

2. september

Verdun overgiver sig. Septemberryderierne begynder i Paris' fængsler.

20. september

Kannonade ved Valmy, preusserne trækker sig tilbage.

21. september

Konventets første møde. Kongedømmet afskaffes.

Marats udtalelser i løbet af handlingen svarer indholdsmæssigt, ofte næsten ordret, til hans efterladte skrifter. Hvad der nævnes om hans livsbane holder sig til historien. Som 16-årig forlod han barndomshjemmet, studerede medicin, boede nogle år i England, blev berømt som læge men miskendt som videnskabsmand, vandt social position men stillede sig siden helt og holdent i revolutionens tjeneste efter i lang tid at have underkastet samfundet sin kritik. På grund af sit heftige, uforsonlige temperament blev han gjort til syndeboek for mange rædsler. Først historieskrivere som Rosbroj, Bax og Gottschalk tog i begyndelsen af det 20. århundrede fat på at revidere det ensidige billede af Marat og erkendte skarpsindigheden i hans politiske og videnskabelige argumenter. Næppe nogen af skikkelserne i den franske revolution blev af den borgerlige historieskrivning i det 19. århundrede fremstillet så afskrækkende og blodtørstig som Marat, og det undrer ikke, eftersom hans tendenser i lige linie fører til marxismen men på samme tid kommer i farlig nærhed af et diktatur, til og med da han selv forkynnder: "Diktator, dette ord skal forsvinde. Jeg hader alt som minder om herrer og patriarker!"

Når vi i dag, med vores viden, ser tilbage, må vi tænke på, at Marat hørte til dem som var i færd med at præge begrebet socialisme, og at der i hans voldsomme omstyrningsteorier fandtes meget, som var uafklaret eller skudt over målet. I vores drama stiller vi den forhenværende præst Jaques Roux, som i sin agitation og liden-skabelige pacifisme til og med overgår Marat, ved hans side. Vi tager ikke hensyn til, at Marat i dagene inden sin død vendte sig fra ham og tilmed også dødsdømte ham, måske i et anfald af forfølgelsesvanvid. Roux, en af revolutionens mest fængslende personligheder, får her funktion af drivfjeder og tilspidser, et alter ego, som Marats teser lader sig måle med.

Ligesådan tillader vi os friheder i skildringen af Duperret, den girondinske depu-terede. Han er her den konservative patriot, af den slags der fandtes tusinder af, og han må tilmed finde sig i at være Cordays elsker, mens vi helt udelader hendes virke-lige beundrer, en hr. Tounelis, som upåagtet begav sig fra Cäen til de landflygtige roy-alister i Koblenz. Heri handler vi ganske i revolutionsforvirringens ånd, under hvilken man ikke var så nøjeregnende med mistænkeliggørelser og domme, og under hvilken den arme Duperret, som af oprørergruppen i Cäen var blevet Corday anbefalet, måtte bøde med sit hoved for dette møde.

Charlotte Corday havde dog ikke indviet nogen i sine planer. Opøvet i ekstatisk fordybelse, som hun var gennem sit klosterliv, brød hun op alene, og med tanken på Jeanne d'Arc og biblens Judith gjorde hun sig selv til helgen.

Første nedskrivning af stykket februar-april 1963

Viderearbejde november 1963 – marts 1964

12. marts 1964 Peter Weiss

Jean-Paul Marat

Ingen af den franske revolutions politikere er i den grad blevet hadet som Marat.

Jean-Paul Marat blev født i Schweiz i 1743. Med en italiensk far og schweizisk mor var han ikke søn af det land, hvis skæbne han skulle være med til at forme. Marat var ud af en borgerlig, respektabel og religiøs familie. Han var belæst, og han udgav i årene 1773-1789 en lang række skrifter om filosofi, elektricitet, optik og politik. Marat studerede filosofi, litteratur og fysik i Bordeaux og Paris, og rejste på kryds og tværs af Europa. Ved St. Andrew universitetet i Skotland opnåede han en medicinsk doktorgrad og praktiserede derefter som læge i Pimlico uden for London før i 1776 at vende tilbage til Frankrig, hvor han blev huslæge hos greve d'Artois, kongens bror. Med tiden blev hans karriere umuliggjort på grund af hans evige konflikt med Videnskabernes Selskab, den fyrstelige arbejdsgiver og med hans patienter. Han mente, at samfundet forfulgte ham, hans patienter forlod ham, og han måtte opgive stillingen hos d'Artois. Herefter kastede han sig helhjertet og hævngherrigt ud i revolutionen og blev hurtigt folkets ven.

Marat påførte sig selv had, da han gennem bloddryppende, fanatisk journalistik i sin avis *l'Ami du Peuple* advarer folket mod hoffet, adelen og det højere borgerskab. De betegnede ham som et 'blodigt uhyre', og det blev for stærkt selv for dem, der mente at legemliggøre revolutionen.

Marat blev flere gange af de moderate reformister sat under anklage for at være anarkist og blev tvunget til at gå under jorden. I september 1789 var hans udtalelser i avisen så grove, at der blev udstedt arrestordre imod ham, hvorefter han måtte flygte. I vinteren 1790 søgte Marat tilflugt hos tre søstre og forelskede sig i den ene, den dengang 27-årige Simonne Evrard, der blev hans tjenestepige, hans kokkepige, hans sygeplejerske og hans hustru.

I 1792 blev han frifundet for en anklage om at have agiteret til oprør. Han blev fejret i et triumftog og valgt ind i konventet. Som præsident for Jacobinerklubben bidrog han sammen med Robespierre i væsentlig grad til Girondisternes udslettelse, der repræsenterede revolutionens oprindelige ideer og idealer. Fra den 2. juni 1792, da folket ophidset af Marat stormede Tuillierne og fordrev Girondinerne, til den 21. januar 1793, da kongen blev guillotineret, herskede anarki. Massen blev sluppet løs, massakrer gennemført og mord planlagt og fejret. Trods dette hørte Marat ikke til det yderste venstre, som kulminerede i "Enragés" (det totale raseri) som den forhenværende munk Jacques Roux tilhørte.

Marat blev 13. juli 1793 myrdet af Charlotte Corday, mens han opholdt sig i sit badekar.

Under stor deltagelse fra befolkningen blev han bisat i Panthéon 16. juli 1793. Takket være Charlotte Corday genvandt Marat en mytologisk renhed efter døden, og der opstod kult omkring ham i yderliggående kredse.

22. september

Den franske republik
proklameres.

6. november

Dumouriez' sejr over
østrigerne ved Jemappes
i Belgien.

1793

21. januar

Kongen henrettes på
Revolutionspladsen.

1. februar

Krigserklæring mod
England og Holland.

24. februar

300.000 udskrives til
krigstjeneste, amalgame.

7. marts

Krigserklæring mod Spanien.

9. marts

Udsendte repræsentanter
fra konventet sendes til
provinserne.

10. marts

Revolutionsdomstolen
oprettes med Fouquier-Tinville
som offentlig anklager.
Begyndende opstande i
Vendée og Bretagne.

18. marts

Dumouriez' nederlag
ved Neerwinden.

21. marts

Revolutionskomitéer oprettes
i kommuner og sektioner.

4. april

Dumouriez prøver forgæves at
få hæren til at gå mod Paris.

5. april

Dumouriez flygter
til østrigerne.

6. april

Velfærdsudvalget oprettes,
bliver den reelle regering.

24. april

Marat, anklaget for girondiner-
ne, frikendes ved revolutions-
domstolen.

4. maj

Maximallov for korn vedtages.

31. maj

Opstand mod konventet.

2. juni

Ny opstand mod
konventet. 29 girondinere og
to ministre arresteres.

6. juni

Marseille, Bordeaux og
andre byer rejser sig mod dette
overgreb. Kaldes den fødera-
listiske opstand.

24. juni

Ny forfatning vedtages, men
træder aldrig i kraft.

13. juli

Marat myrdes af
Charlotte Corday.

26. juli

Dødsstraf for hamstring.

28. juli

Valenciennes falder.

23. august

Levée en masse.

25. august

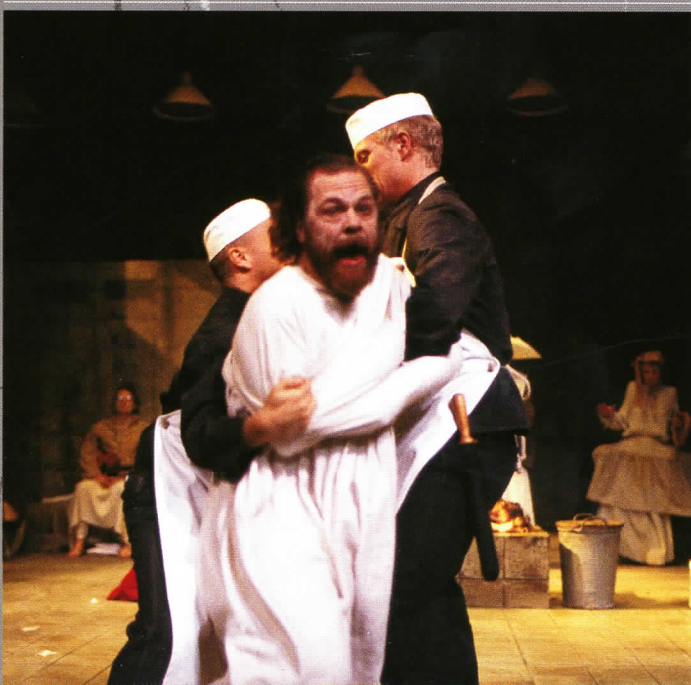
Marseille erobres af
konventets tropper.

Fik Coulmier, Fik Coulmier, Coulmier

Baptiste, Sufflet

Jacques Roux

Jean-Paul Marat

Mordet på Marat

Af Peter Weiss

Lafayette

Oversættelse	Benny Andersen
Iscenesættelse	Hans Rosenquist
Musik	Guttorm Guttormsen
_____ på baggrund af Hans-Martin Majewskis musik	
Korindstuderer og musikalsk konsulent	Edi Premate
Scenografi efter idé af	Kari Gravklev
Kostumiere	Berit Præstegaard
Konsulent, rekvisitter og udvalgte scenografidele	Lise Bønæs
Koreografisk assistance	Esa Alanne
Lysdesign	Peder Jacobsen
Sminke og parykker	Agnetha von Gregerfelt

Marquis de Sade	Aksel Erhardsen
Jean-Paul Marat	Henning Olesen
Simone Evrard	Karen-Lis Ahrenkiel
Charlotte Corday	Kirsti Kærn
Dúperret	Thomas Kim Hoder
Jacques Roux	Victor Marcussen
Coulmier	Jens Pedersen
Fru Coulmier	Merete Hegner
Udråberen	Kasper Leisner*
Kokol	Henrik Larsen
Polpoch	Jacob Lohmann*
Cucurucu	Joachim Malling*
Rossignol	Dorthe Hansen Carlsen
Søster Claire	Lars Bondgaard Pihl
Søster Fran	Bardur Persson*
Søster Yvonne	Hother Bøndorff
Roland	Mette-Mai Langer*
Marguerite	Barbara Hesselager*
Camille	Laura Kvist Poulsen*
Baptiste	Olaf Højgaard*
Lafayette	Lars Dammark
Marie-Antoinette	Merete Voldstedlund
Lasource	Anders Holst
Frk. Coulmier	Marie Schmidt
Sygepasser	Thomas Fuglsbjerg
Sygepasser	Benjamin Shitrit
(*4. års elever fra Skuespillerskolen ved Aarhus Teater)	

Cello	Marie Falk
Tuba	Niels Nørgaard
Percussion	Steen Raahauge
Guitar	Karsten Aaholm

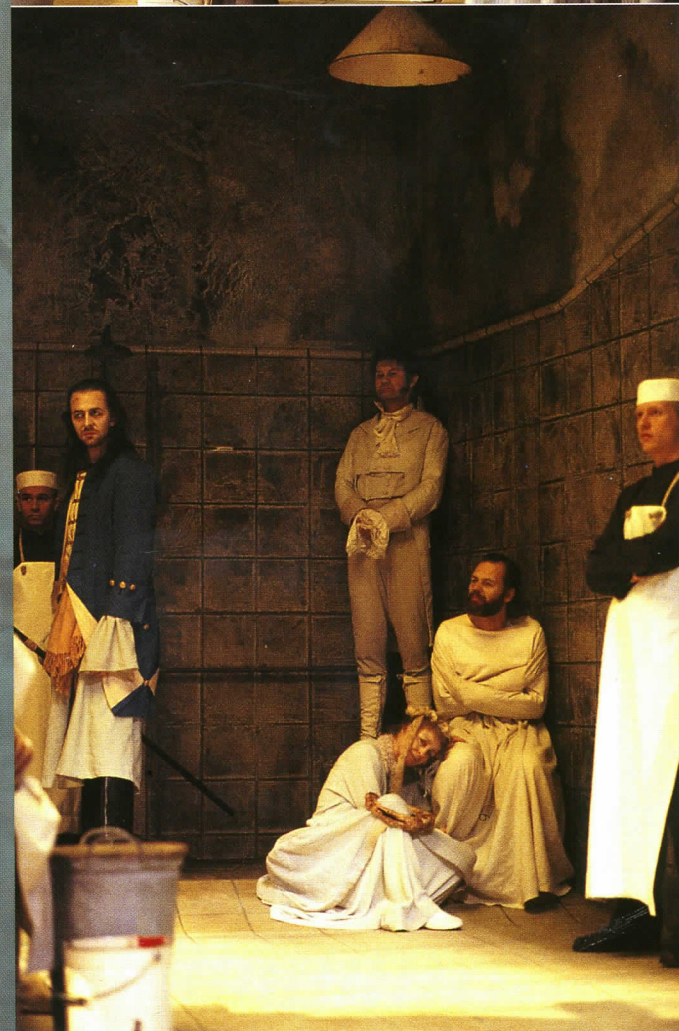
Forestillingens varighed: ca. 2 timer og 25 minutter inkl. pause

Forestillingsleder	Andrew Tristram
Regissør	Silja Rønnow
Suffli	Birgitte Hansen
Afvikling lys/lyd	Peder Jacobsen / Bo Høgh

Afdelingsledere	
Scene, snedker- og malersal	Knud Brodersen
Skræddersal	Hanne Gissel
Frisørsalon	Britta Høxbro
Rekvisit	Viggo Bay
Tonemester	Kim Engelbrecht

Teknisk chef	Jens Ravn
Dekorationschef	Jørn Walsøe
Økonomichef	Ralf Rudfeld
Marketingchef	Peter Schødt Dalsgaard
Souschef	Leif Due
Teaterchef	Palle Jul Jørgensen

Forlag	Danske Dramatikere
Programredaktion	
Jørgen Heiner, Agnete Krogh, Tine Juhl, Trine Holm Thomsen	
Foto fra afsluttende prøver	Jan Jul
Plakat & program layout	Jørn Moesgård as
Tryk	Phønix-Trykkeriet

Peter Weiss

Peter Weiss, tysk-svensk forfatter og dramatiker, er født 8. november 1916 i Nowawes nær Berlin. Med en jødisk far var familien tvunget til flygte fra Tyskland i 1934. Familien bosatte sig midlertidigt i London, Schweiz og Tjekkiet, før de i 1939 slog sig ned i Sverige, som blev deres nye hjemland, og i 1946 blev Weiss svensk statsborger.

Peter Weiss var en talentfuld maler, dramatiker og filmskaber, men kendes især for sin selvbiografiske, nøjagtigt beskrivende, rytmiske prosa samt fortællinger og essays, foruden politiske, sociale og historiske dokumentarspil som verdenssuccessen *Marat/Sade* og *Forundersøgelsen*, mens hans roman *Modstandens æstetik 1-3* står som en af de mest betydningsfulde tyske romaner i sidste halvdel af det 20. århundrede. Weiss skrev på både svensk og tysk, før han til sidst bestemte sig for at skrive på sit tyske modersmål.

Peter Weiss studerede på bl.a. Prague Art Academy i Tjekkiet, Polytechnic School of Photography i London og Kunstakademiet i Stockholm, inden han startede sin karriere som forfatter og maler. Hans første kunstudstilling var i 1936 og hans første dramatekst *Der Turm* blev opført i 1950.

I 1952 begyndte Weiss at eksperimentere med at instruere film og underviste samtidig i maleri på Stockholms universitet. Op gennem 1940'erne udstillede han malerier rundt i Sverige og som korrespondent på Stockholms-Tidningen rejste Weiss i 1947 til Berlin hvor han skrev syv reportager samt prosateksen *Die Besiegten*, som blev udgivet i Sverige i 1948.

Fra slutningen af 1940'erne og frem til sin død i 1982 fik Weiss udgivet omkring 30 romaner, dramatekster samt breve og dagbøger. I 1950'erne udkom romanerne *De besegrade*, *Der Vogelfreie*, *Duellen*, *Der Schatten des Körpes des Kutschers* og *Situationen* samt dramateksterne *Der Thurm* og *Die Versicherung*.

Efter begge forældrenes død tæt efter hinanden, i slutningen af 1950'erne, gjorde sønnen op med sin forkvalede barndom – i de selvbiografiske romaner *Afsked med forældrene* (1960), efterfulgt af *Flugtpunkt* (1961) om en jødisk emigrants liv i Stockholm og Paris 1940-47. *Flugtpunkt* indbragte Weiss den schweiziske litteraturpris Charles-Veillon-Literaturpreis. Året efter udkom romanen *Samtalen mellem de tre gående*, udformet som en række vekslende monologer af absurd-fantastisk tilsnit. I 1963 skrev Weiss endnu to dramaer; *Nacht mit Gästen* og *Wie dem Herrn Mockinpott das Leiden ausgetrieben wird*.

I april 1964 fik *Marat/Sade* premiere på Schiller Theater i Vestberlin, med en ekstraordinær pressedækning. Weiss blev udråbt af pressen som 'den nye Brecht'. *Marat/Sade* blev af kritikerne betegnet som et af moderne teaters vigtige værker, og blev begejstret modtaget på scener i Sverige,

Frankrig, England, DDR (1965) og i New York. Herhjemme er *Marat/Sade* opført på Det Kgl. Teater 1965, Aalborg Teater 1976, Odense Teater 1981 og Aarhus Teater 2002. I 1966 filmatiserede den engelske instruktør Peter Brook sin verdensberømte teateropsætning af *Marat/Sade*.

I 1965 indtrådte Weiss som medlem af det svenske kommunistparti. I oktober samme år fik Weiss' stykke om koncentrationslejrene i Tyskland *Forundersøgelsen (Die Ermittlung)* simultant premiere på 16 teatre i Øst- og Vesttyskland. Et skånelsløst dokumentarisk drama over Auschwitz processen – krigsdomstolen i Frankfurt (1963-65) – om de jødiske folkemord under 2. Verdenskrig. Ved at bruge de autentiske vidneudsagn fra overlevende fra Auschwitz skabte Weiss et fascinerende drama, som demonstrerede, at det kapitalistiske system stadig eksisterer i efterkrigstiden. *Forundersøgelsen* er desuden opført i England, Sverige, Danmark og New York. Weiss modtog den prestigefyldte Østtyske litterære pris, Heinrich Mann prisen.

I 1967 havde Weiss' beske, næsten revyagtige satire over Portugals portugisiske koloniherrredømme *Sangen om fugleskræmslet* verdenspremiere i Stockholm. Året efter indviede *Sangen om fugleskræmslet* Aarhus Teaters Studioscene. I 1968 kom endnu et politisk drama *Viet Nam Diskurs*, og i 1970 var der premiere på *Trotzki im Eksil*, hvor Weiss' analyse af den russiske revolution formede sig som en historisk-politisk billedbog. I 1971 var der premiere på *Hölderlin* (opført på Odense Teater 1974).

Fra 1975 – 1981 udkom den store roman *Modstandens æstetik 1-3*, om tre unge mænd i 1930'ernes Tyskland, som gennem samtaler og diskussioner om litteratur, billedkunst og politik når frem til et fælles standpunkt: at gøre modstand mod fascismen.

Ved uropførelsen af sit sidste stykke *Der neue Prozess* i Stockholm i 1982 stod Weiss selv for iscenesættelsen. Weiss har desuden udgivet sine dagbøger fra 1960-71 og fra 1971-80 samt breve (1938-80). Han har modtaget bl.a. Thomas Dehler prisen, Cologne Literature prisen og Svensk Teaters Kritikerpris.

Peter Weiss døde 10. maj 1982 65 år gammel i Stockholm. Han blev efter sin død æret med Georg Büchner prisen.

Dupont, Charlotte Corday

Marquis de Sade

27. august

Toulon overgiver sig til englænderne.

4. september

Protestaktion foran rådhuset i Paris.

5. september

Konventet invaderes af sansculotter, som får deres krav igennem.

Jacques Roux arresteres.

8. september

Sejr over hollænderne og englænderne ved Hondschooten.

9. september

Armée révolutionnaire, en sansculotte milit, oprettes.

17. september

Loven om de mistænkte.

29. september

Den generelle maximallov gennemføres.

5. oktober

Den revolutionære kalender udformet af Romme og Fabre d'Eglantine træder i kraft.

9. oktober

Lyon tilbageerobres af konventets styrker.

10. oktober

Saint-Just erklærer, at regeringen er revolutionær indtil freden, dvs. at forfatningens ikrafttræden udsættes.

16. oktober

Marie-Antoinette henrettes. Sejr over østrigerne ved Wattignies.

31. oktober

Girondinerne henrettes.

10. november

Indstiftelse af fornuftsdyrkelsen i Notre-Dame.

23. november

Pariserkommunen beordrer alle kultsteder lukket.

4. december

Vendée-oprørerne lider nederlag ved Angers ved Loire. Frimaireloven om den revolutionære regering.

5. december

Mildhedsprogrammet lanceres i Desmoulins' blad Vieux Cordelier.

12. december

Chouanernes store nederlag ved Le Mans.

19. december

Toulon indtages, kaptajn Bonaparte udmærker sig.

23. december

Chouanernes store nederlag ved Savenay.

1794

4. februar

Slaveriets ophævelse i kolonierne.

10. februar

Jacques Roux begår selvmord i fængslet.

24. marts

Hebertisterne henrettes. Udrensninger i de folkelige klubber begynder.

Marquis de Sade

Donatien Alphonse Francois de Sade kaldte sig selv "ekstrem i alle aspekter". I sit forfatterskab udfordrede han alt det, som det eksisterende samfund byggede på, og han kan derfor betragtes som den første store forkæmper for ytringsfriheden.

Marquis de Sade tilhørte aristokratiet og blev født i Paris 2. juni 1740. I 1750 blev han student på den berømte jesuitterskole, Louis-le-Grand i Paris og i 1754 blev Sade indskrevet på træningsakademiet i Versailles, kongens 'lette kavaleri', som kun optog sønner af de bedste familier. Året efter blev han udnævnt til løjtnant i kongens fodregiment. Sades militære karriere fortsatte under syvårs-krigen, der tog sin begyndelse i 1756. Og allerede i 1759 blev han udnævnt til Kaptajn i Burgundy kavaleriet.

10. februar 1763 satte den parisiske fredstraktat en stopper for syvårs-krigen. Sade blev hjemsendt og morede sig i Paris med løsslupne skuespillerinder og velvillige prostituerede, alt imens hans far forsøgte at forhandle ægteskab for sin søn med den rige men lidt tarvelige Montreuil-familie. Efter en eskapade med en rigmandsdatter og et midlertidigt ophold i Avignon, vendte Sade modvilligt tilbage til Paris for at gifte sig med Renée-Pélagie de Montreuil, som Sade første gang så to dage inden brylluppet. De nygifte bosatte sig hos svigerfamilien i Paris. Trods sin nye ægteskabelige status fortsatte Sade sine aktiviteter med prostituerede i sin hemmelige lejlighed på Rue Mouffetard. Skandalerne førte til flere fængselsophold, hvor hans hustru kæmpede en stadig kamp for at få ham løsladt. Hendes anstrengelser bar ikke frugt, blandt andet på grund af hendes indflydelsesrige moder, der hadede Sade – især efter at han også forførte hendes yngre datter.

Efter en række orgier i Marseilles, hvor Sade i forsøget på at opildne de medvirkende prostituerede i stedet gjorde dem syge af spansk flue, blev Sade i 1772 dømt til døden in absentia for forgiftning og sodomi og flygtede til Italien med sin svigerinde. Det blev for meget for svigermoderen. Hun fik via sine forbindelser til hoffet Sade fængslet igen. Sade blev indsat i fængslet i Miolans. Med sin kones hjælp lykkedes det ham året efter at flygte, hvorefter han gik under jorden i nærheden af La Coste-slottet.

I 1777 var svigermoderen atter på færde. Hun fik Sade arresteret og indespærret, men det lykkedes ham at undslippe og gemme sig på La Coste. Her indledte Sade øjeblikkeligt endnu engang en affære med husbestyrerinden Mademoiselle Rousset. Denne adspredelse varede ikke længe, idet Sade allerede året efter måtte se sig arresteret igen.

Denne gang tilbragte han hele 11 år i fængsel, først i Vincennes og senere i Bastillen. Da han i 1789 fra vinduet i sin celle forsøgte at opildne folk til oprør, blev han for første gang bragt til Charenton, hvor han i 1790 blev løsladt som "glemt offer for det kongelige regimes forgodtbefindende". Han gjorde karriere som embedsmand i revolutionens tjeneste og var to dage før Marats død blevet forfremmet til præsident for "Section des Piques". Hans nekrolog over Marat var ikke kun en hyldest til den myrdede, men også en hymne til dyd, lykke, fædrelandskærlighed og frihed. Måske ville Sade gennem denne hyldest redde sit eget hoved.

Frankrig havde ikke længere tid til ubetydelige moralske forbrydelser, og Sade blev pludselig ikke længere betragtet som kriminel, og hans skuespil *Oxtiern* blev opført med stor succes.

Tiden i fængslet udviklede ham fra praktisk libertiner til filosoferende forfatter. Han skrev værker som *Samtale mellem en præst og en døende*, *De 120 dage i Sodoma eller Libertinerskolen*, *Dydens genvordigheder*, *Aline og Valcour* og mere end 35 skuespil samt et utal af noveller.

Sades hovedværk, *De 120 dage i Sodoma eller Libertinerskolen*, som først blev fundet og udgivet i 1904, er et katalog over alle de seksuelle retninger og feticher, der findes, og er inddelt i fire dele, der hver især omtaler 150 fantasier i kategorierne 'simple passioner', 'komplekse passioner', 'kriminelle passioner' og 'morderiske passioner'. Bogen er indlysende nok den første af sin slags og er ikke bare interessant for psykologer og sexologer men også for alle med interesse for litteratur og filosofi. Det er en uhyrlig bog, men den er vel at mærke én stor fantasi.

I 1793 blev Sade atter fængslet, denne gang for revolutionsfjendtlig virksomhed – han havde bl.a. forsøgt at skjule sin adelige herkomst. Han undgik kun ved et tilfælde guillotinen og blev løsladt, da Robespierre var blevet henrettet. Efter ca. 6 år i frihed blev Sade fængslet af Napoleons politi. Det er uvist, om fængslingen skyldtes et smædeskift mod Napoleon og Josephine eller offentliggørelsen af den skandaløse *Juliette* og nyoplagget af *Justine*. Efter to års fængsel blev han anbragt på anstalten Charenton, hvor han sad til sin død.

Sade protesterede, fordi han var indespærret 40 måneder uden dom, men alle protester var forgæves. Napoleon gav flere gange personligt ordre om, at Sade skulle forblive indespærret, øjensynlig også på foranledning af Sades slægtninge, som betalte en usædvanlig høj "pensionspris" for at have marquis'en indespærret. Den 5. juni 1807 fandt politiet under en ransagning af Sades værelse hans massive ti-binds erotiske roman, *Les Journées de Florbelle ou la Nature dévoilée*, som han påbegyndte i 1806. Romanen blev brændt efter de Sades død af hans søn.

Sade blev herefter sat i isolation og frataget pen og papir. Forstanderen på Charenton, Coulmier, gjorde sit til at omstøde beslutningen. Året efter døde Sades kone. I 1812 færdiggjorde Sade sin roman *Adélaïde de Brunswick*. Senere beordrede regeringen, at forstander Coulmier skulle suspendere alle teaterforestillinger på Charenton. Sade færdiggjorde romanen *Histoire secrète d'Isabelle de Bavière* og udgav en anden, *La Marquise de Gange*.

Sade var ikke populær. Selv om mange i dag kun kender ham som en perversionens forfatter, der har lagt navn til psykologers og sexologers definition af sadismen, er der andet og mere at hente i hans forfatterskab. Han er kaldt enestående i den litterære historie og i en litteraturtænkning, hvor han på mange måder kan kaldes banebrydende. Hans værker indeholdt både interessante psykologiske og filosofiske elementer og en massiv social og ideologisk kritik. Han blev senere af surrealisternes udråbt til at have været langt forud for sin tid, og flere kundgjorde, at Sades forfatterskab ville dominere det 20. århundrede.

Den 2. december 1814 døde Sade efter kort tids sygdom, 74 år gammel. Alle hans manuskripter blev brændt af hans ældste søn. Året efter blev hans grav genåbnet, da man skulle foretage frenologiske målinger af hans kranie, idet videnskabsmænd på det tidspunkt arbejdede med en teori om, at man kunne sige noget om et menneskes karakter ud fra kraniets form. Resultatet af dette frenologiske arbejde er så vidt vides ikke offentliggjort...

Da Peter Weiss' stykke *Marat/Sade* i 1966 havde fransk førsteopførelse på Théâtre Sarah Bernhardt, lagde Sades efterkommere sag an på grund af stykkets titel. Titlen blev, indtil anklagen var tilbagevist, ændret til: *Forfølgelsen af og mordet på Jean-Paul Marat, fremstillet af en gruppe patienter på Charenton under ledelse af en herre, hvis navn ikke må nævnes i Frankrig*.

5. april

Dantonisterne henrettes.

13. april

Chaumette o.a. henrettes.

8. juni

Festen for det højeste væsen.

10. juni

Prairial-loven ophæver garantiene for de anklagedes retssikkerhed.

Den store terror begynder.

26. juni

Sejr ved Fleurus i Belgien over østrigerne.

8. juli

Fransk indmarch i Bruxelles.

23. juli

Maximum des salaires gennemføres.

26. juli

Robespierre holder en tale i konventet, kræver udrensning men nævner ingen navne.

27. juli

Robespierre og hans venner arresteres, befries og føres til rådhuset.

28. juli

Konventets tropper indtager rådhuset, Robespierre og hans venner henrettes.

29. juli

Robespierres tilhængere i kommunen henrettes.

12. november

Jacobinerklubben lukkes.

8. december

Overlevende girondinerne tilbage til konventet.

24. december

Maximalloven ophæves.

1795

19. januar

Pichegru rykker ind i Amsterdam.

3. februar

Den bataviske republik oprettes i Belgien.

17. februar

General Hoche genopretter freden i Vendée.

21. februar

Adskillelse af stat og kirke.

1. april

Germinal-opstanden, sansculotterne invaderer konventet. Billaud-Varenne og Collot d'Herbois forvises til Guyane, Barère undslipper.

5. april

Fredsslutning i Basel med Preussen.

16. april

Fredsslutning i Haag med Holland.

20. maj

Prairial-opstanden, sansculotterne invaderer atter konventet, faubourg Saint-Antoine nedkæmpes.

8. juni

Kronprinsen, Ludvig XVII, dør i Le Temple.

26. juni

Emigranthæer, støttet af englænderne, landsættes ved Quiberon, nedkæmpes af general Hoche.

22. juli

Fredsslutning med Spanien.

22. august

Konventet vedtager
forfatningen af år III
– efter den nye kalender.

5. oktober

Vendémiaire-opstanden,
royalisternes opstand
nedkæmpes af konventets
tropper.

26. oktober

Konventet opløses,
direktoriet begynder.

1796

28. februar

Panthéon-klubben lukkes
af Bonaparte.

2. marts

Bonaparte bliver general
for italiensarméen.

28. april

Våbenhvile med kongeriget
Sardinien (Piemonte).

10. maj

Bonaparte slår østrigerne
ved Lodi.

17. november

Bonapartes sejr ved Arcola.

1797

14. januar

Bonapartes sejr over
østrigerne ved Rivoli.

12. maj

Venezia bliver en
demokratisk republik.

27. maj

Babeuf henrettes.

14. juni

Den liguriske republik
oprettes i Genova.

9. juli

Den cisalpinske republik
oprettes.

4. september

Fructidor-kuppet vendt
mod royalisterne.

17. oktober

Fredsslutning med Østrig
ved Campo-Formio.

1798

15. februar

Den romerske republik
proklameres.

12. april

Den helvetiske republik
oprettes i Schweiz.

11. maj

Floréal-kuppet vendt
mod jacobinerne.

19. maj

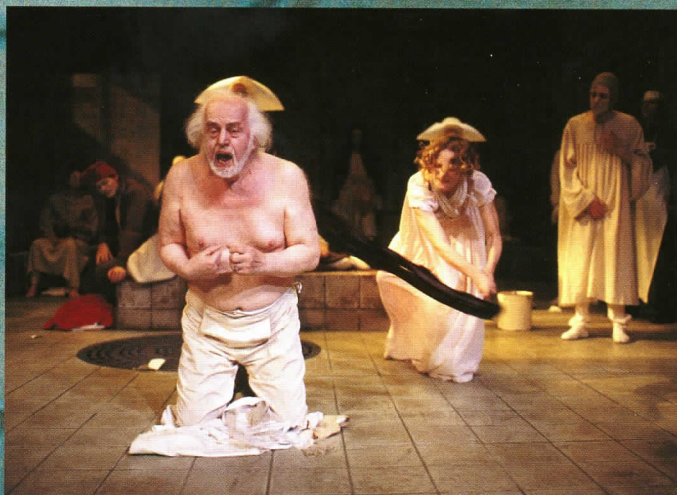
Bonapartes ekspeditionsstyrke
sejler fra Toulon til Ægypten.

1. august

Slaget ved Abukir, Nelson
uskadeliggør den franske flåde.

de Sade

de Sade, Corday

Udråberen, Simone Evrard, Marat

Marie-Anne-Charlotte Corday D'Armans

Charlotte Corday var fra en formueløs lav-adelsfamilie i Calvados. Hun søgte fra den tidlige barndom ensomheden og elskede at fordybe sig i bøger og deltog tidligt i politiske begivenheder. Blandt hendes foretrukne var de romerske forfattere. Brutus, der dræbte Cæsar for at give landet dets frihed tilbage, var hendes helt. Desuden blev hun senere optaget af Rousseaus værker.

Charlotte blev sat i klosterschule i seks år – seks år, der blev afgørende og omvæltende for Frankrig. Da hun ankom til skolen, var Frankrig endnu et monarki, da hun forlod den, var monarkiet gået under i strømme af blod og republikken oprettet.

De skærmende klosterschule mure forhindrede ikke Charlotte i at følge med i situationen i Frankrig. De mådeholdne Girondinere repræsenterede for hende virkeliggørelsen af Rousseaus frihedstanker og hele fremtidshåbet for Frankrig, men hun nærmede et stort had til alt, hvad Marat stod for. I 1789 blev Charlotte 21 år og besluttede sig for at leve sit liv som nonne, men begivenhederne i Paris gjorde det umuligt for hende at finde fred bag klostermurene. Særligt én begivenhed skulle få alafgørende indflydelse på hendes skæbne.

En ung slægtning af klosterets forstanderinde, den 24-årige løjtnant de Belzunce, havde pådraget sig massens vrede, og han blev dræbt under de uroligheder, der skyldte ind over Frankrig. Mængden sønderrev ham, skar hans hjerte ud og huggede hans hoved af, hvorpå man anbragte det på en stage og bragte det til klosteret, hvor man ville præsentere det for Madame de Belzunce, der dog var død halvandet år tidligere. Charlotte overværede hændelsen, og noget tyder på, at hun i det øjeblik besluttede sig for at dræbe Marat og måske ligesom de heltinder fra oldtiden, hun havde læst så meget om, ofre sit eget liv for at redde Frankrig.

Den 13. juli 1793, spadserede den 25 årige Charlotte ind i en butik som den første kunde, for at købe en brødkniv, hvorpå hun begav sig til Marats bopæl. Første gang hun dukkede op ved Marats bolig og bankede på, blev hun modtaget af Marats kone Simone Evrard, der sagde, at Marat var syg og ikke kunne modtage besøg, hvorpå hun smækkede døren i. Siden dukkede hun forgæves op endnu engang, hvorpå hun skrev et brev til Marat, om at hun havde vigtig information fra Caën om revolutionen til ham. Tredje gang lykkedes det Charlotte at komme ind, da Marat, der havde modtaget brevet, råbte til den forbeholdne kone, at hun kunne lukke den fremmede dame ind.

Marat sad i badekarret med en eddikevædet bandage om panden, hans bryst var blottet, og overalt kunne man se hans væskende sår. Mens Marat skrev navnene på de Girondinere, der opholdt sig i Caën, og som han ville til livs, greb Charlotte om kniven, der var skjult ved hendes bryst, og stødte den derpå i brystet på Marat. Charlotte førte dødsstødet med en sådan kraft, at lunger, aorta og hjertet blev ramt på samme tid. Efter at være blevet slået ned med en stol af en tililende redaktør ved *l'Ami du Peuple*, lod hun sig uden modstand fængsle. Hun forklarede sin handling med, at borgerkrigen var ved at fortære hele Frankrig, og at Marat var årsagen til alle ulykkerne, selv ønskede hun at ofre sit liv for fædrelandet.

17. juli 1793 besteg Charlotte Corday skafottet. Hendes naturlige ynde og værdighed gjorde et sådant indtryk på folk, at de blev rasende på boddelen, da han gav hende en lussing. Corday blev i historieskrivningen i stigende grad til helgeninde og martyr for kontrarevolutionen.

5. september

Jourdan-loven indfører tvungen værnepligt for alle mænd mellem 20-25 år.

14. december

Championnet erobrer Rom.

1799

26. januar

Den parthenopæiske republik oprettes i Napoli.

12. marts

Krig mod Østrig.

18. juni

Prairial-kuppet, udrensning i direktoriet.

9. oktober

Bonaparte lander ved Fréjus i Sydfrankrig.

9. november

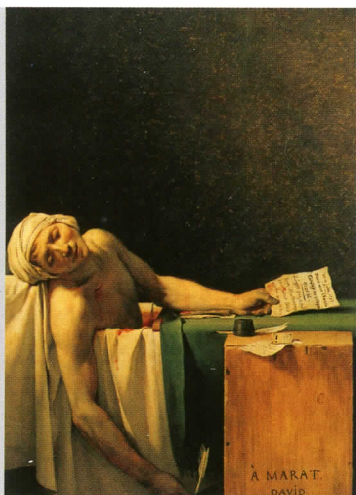
Brumaire-kuppet, Bonaparte afskaffer direktoriet.

15. december

Konsulatet oprettes ved forfatningen af år VIII og Napoleon bliver 1. konsul.

Udråberen, Corday, Marat

Jacques Louis Davids (1748 -1825) maleri *Marat assassiné* fra 1793

Sammen med David går hun hen til en stor zinkbajle, der temmelig umotiveret står midt på gulvet. Vandet er stadig dampende hedt, og en bitter medicinsk lugt blander sig med lugten af blodet, der har farvet badet så rødt at det virker, som om det allerede findes på et billede med lidt for tunge farver.

Uden at tænke på sit tøj stikker David armen ind under skikkelsen i badet. Han løfter, som om kroppen endnu er i live, og de sammen skal bære den ned i den ventende vogn.

Ansigtet skyder op gennem vandet. Et hoved svøbt i en hvid bandage, som vandet har farvet rosa. Et lille ansigt tappet for farve. Dråber løber fra øjenvipperne ned langs næsen. Munden står åben. Den bløde krop er dækket af små rosenfarvede ar og gulligt væskende sår, der pludselig fortættes i et gabende hul, hvorfra blodet stadig flyder i en doven strøm. Hans køn er en regnorm. Fødderne små. Hans hæslighed er så åben og værgeløs som en blomst.

"Slagtet", hvisker Marie.

"Myrdet – Den myrdede Marat," siger hendes ledsager højtideligt. "Tag et aftryk af hans ansigt – både du og jeg får brug for det."

Som om de vante bevægelser kan give hende en slags ro, begynder hun at røre gipsen ud, og da hun stryger det over hans ansigt, er det som om hun blot gør forbindingen mere fuldkommen. Hun ser armene flyde i vandet fredeligt og blidt. Og da hun forsigtigt trækker masken af forekommer det hende, at det er hans virkelige ansigt, hun holder i sine hænder. Det er helt enkelt og let som en æggeskal. Hun ser ned i det hvide åbne blik og bliver et øjeblik svimmel.

læs om skuespillerne og
det kreative team på
www.aarhusteater.dk

Aarhus Teater er støttet af Kulturministeriet og Århus Amt

Aarhus Teaters hovedsponsorer:

Nykredit

Martin

Websponsor:

Udvikles i samarbejde med:

De støtter Aarhus Teater

Håndbæk Design, Kannike Graphic A/S, Morsø Sparekasse, Phoenix-Trykkeriet A/S,
Scan-Ad Reklamebureau A/S, Svend Andresen A/S, Svend Bendtsen Studio Aps,
Due's Repro ApS, Wihlborg og Frischknecht, Århus City Konto A.m.b.a.,
Henrik Bock Århus A/S, Van der Windt Verpakking b.v., Nordea,
Reklame & Marketing Butikken A/S, Jørn Moesgård as